

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Pavla Vybíralová

Průzkum postojů k budoucímu povolání u středoškolské mládeže

Olomouc 2016

vedoucí práce: doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.

Anotace

Jméno a příjmení:	Pavla Vybíralová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Průzkum postojů k budoucímu povolání u středoškolské mládeže
Název v angličtině:	Research on attitudes to the future profession of high school youth
Anotace práce:	Cílem této práce je zmapovat problematiku výběru střední školy a budoucího povolání u žáků třetích a čtvrtých ročníků středních škol na Olomoucku v Přerově. Samotná práce je rozdělena do čtyř částí. První část se zaměřuje především na popis a charakteristiku středoškolské mládeže z pohledu vývojové psychologie. Druhá část se v podrobném pojetí zabývá postojem. Třetí část obsáhla nezaměstnanost nejen v České republice, ale i v Olomouckém kraji. Čtvrtá, praktická část, zkoumá speciální otázky související s volbou střední školy, budoucí vysoké školy či zaměstnání.
Klíčová slova:	středoškolská mládež, adolescence, pubescence, postoj, nezaměstnanost, budoucí povolání
Anotace v angličtině:	Subject and aim of this thesis are to get know with issues of choosing secondary school and also future career according students of third and fourth degree of secondary school in Přerov. This thesis is divided into four parts. First part is focused on describing high school youth according developmental psychology. The second part deals with the detailed concept of attitude. The third part is about unemployment in Czech Republic with focused on Olomouc region. The fourth part is practical and examines the special issues associated with the choice of high school, college or future employment.
Klíčová slova v angličtině:	high school youth, adolescence, pubescence, attitude, unemployment, future employment
Přílohy:	Dotazník pro žáky, otázky na výchovné poradce
Rozsah práce:	53 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedené v bibliografii.

V Přerově dne 22. dubna 2016

.....

Pavla Vybíralová

Děkuji doc. Mgr. Štefanu Chudému, Ph.D. za čas, pomoc a vstřícnost při vedení mé bakalářské práce.

Také děkuji Střední škole gastronomie a služeb a Střední průmyslové škole v Přerově za umožnění výzkumu pro moji práci mezi jejich žáky.

OBSAH

Úvod.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1 Vývoj jedince.....	10
1.1.2 Dělení vývojové psychologie	10
1.1.3 Periodizace vývoje	11
1.2 Postoj.....	16
1.2.1 Postoj - historie.....	16
1.2.2 Dynamika osobnosti	17
1.2.3 Složky postoje	18
1.2.4 Objekt postoje	18
1.2.5 Funkce postoje.....	18
1.2.6 Změna postoje	19
1.3 Nezaměstnanost	20
1.3.1 Nezaměstnaný	20
1.3.2 Skutečná a registrovaná nezaměstnanost	21
1.3.3 Druhy nezaměstnanosti	21
1.3.4 Nezaměstnanost dobrovolná a nedobrovolná.....	22
1.3.5 Aktuální situace České republiky.....	22
1.3.6 Aktuální situace v Olomouckém kraji.....	23
1.3.7 Nezaměstnanost absolventů středních škol	24
1.3.8 Nezaměstnanost absolventů dle studovaného oboru	25
1.4 Závěr teoretické části	26
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	27
2.1 Základní informace o výzkumu.....	28
2.2 Téma výzkumu.....	28
2.3 Předmět výzkumu	28
2.4 Cíle a otázky výzkumu	28
2.5 Předpoklady výzkumu	29
2.6 Výzkumná metoda	29
2.6.1 Charakteristika respondentů	29
2.7 Podmínky a realizace výzkumu	30
2.8 Plán zpracování dat	30
2.9 Zjištěná data.....	30

2.10 Závěry	37
Závěr	40
Seznam literatury a zdrojů	41
Seznam grafů	44
Seznam příloh	45

Úvod

Už jako malé dítě se určitě nejen mě rodiče ptali: „Čím bys chtěla být?“. Svého vysněného povolání princezny, herečky, popeláře či astronauta se ve své dospělosti dočkal opravdu jen málokdo. Názor na povolání se v průběhu dospívání nejednou změní, ale je otázkou, kolik lidí dělá právě tu práci, kterou si vysnil.

Před rokem 1989, v době vlády Komunistické strany Československa nebyla situace jak ve vzdělání, tak ve volbě povolání jednoduchá. Výběr školy nebyl jen o schopnostech a dovednostech žáka, ale i o tom, k jaké politické straně se hlásili jeho rodinní příslušníci. Stejně to bylo i v oblasti povolání. Práci měl každý, slovo nezaměstnanost byl téměř neznámý pojem. Ovšem jen ten „správně“ politicky smýšlející mohl vykonávat práci finančně i pozičně zajímavou. Dnešní situace je o poznání příznivější. Řídí se heslem: „Buď tím, čím chceš být.“. Středních škol různě zaměřených je obrovské množství. Žákům devátých ročníků nabízí neomezené možnosti ve výběru „své“ střední a následně vysoké školy. Ty by měly být přípravou pro jejich budoucí zaměstnání. Ovšem ne vždy je to tak snadné.

Jedním z důvodů, proč jsem si vybrala práci na téma „Průzkum postojů k budoucímu povolání u středoškolské mládeže“, je až ne tak dávná vlastní zkušenost s výběrem střední i vysoké školy a svého zaměstnání. Zásadní rozhodnutí, které se po mně požadovalo v 15 letech si vybavuji velmi jasně. Nakonec bylo ovlivněno mnoha okolnostmi, které zapříčinily mé studium v oboru kosmetiky. Nejednalo se ani tak o obor vysněný, jako spíše o ten, který nejvíce splňoval všechny nezbytné požadavky nejen mé, ale i mých rodičů. Právě proto mě zajímalo, co vše ovlivnilo jiné středoškoláky v jejich volbě a podle čeho si budou vybírat povolání.

Předmětem a cílem této práce je teoreticky zmapovat problematiku vývoje jedince, jeho postojů a nezaměstnanost v České republice. Po stránce praktické je cílem zjistit postoje k výběru střední školy a budoucího povolání u žáků třetích a čtvrtých ročníků středních škol na Olomoucku v Přerově. V teoretické části mé práce se nejdříve zajímám o vývojovou psychologii, její historii či základní dělení. Z pohledu vývojové psychologie dále charakterizují periodizaci vývoje s podrobnějším zaměřením na adolescenci a pubescenci, což jsou dvě období, která přímo ovlivňují volby škol a zaměstnání. Neméně důležitou část tvoří pojem postoj, jeho historie a z čeho se skládá. Dále se dozvíte, kdo nebo co je objekt postoje, jak ovlivňuje dynamiku osobnosti, jaké plní funkce a kdy a za jakých podmínek dochází ke

změně postoje. Posledním velkým okruhem teoretické části je nezaměstnanost. Seznámím vás s tím, kdo je považován za nezaměstnaného, s dělením a druhy nezaměstnanosti, s nezaměstnaností dobrovolnou a nedobrovolnou. Neopomenu ani aktuální situaci v České republice. Tento okruh jsem volila převážně z důvodů pohledu do oblasti nezaměstnanosti absolventů.

Část praktickou jsem situovala do Přerova v Olomouckém kraji na dvě místní střední školy. Snažím se poskytnout odpovědi na otázky zaměřené na postoje k výběru střední školy a pohledu na budoucí povolání. Jako výzkumnou metodu jsem zvolila dotazník, který byl vyplněn celkem 92 studenty maturitních oborů.

Přála bych si, aby má práce nebyla přínosem jen pro odbornou část čtenářů, ale stala se zajímavou i pro laickou veřejnost. Oslovit by mohla nejen rodiče budoucích středoškolských studentů, kteří zde naleznou odpovědi na otázky, podle čeho a jak si dítě vybírá střední školu, ale i ředitele a pedagogy středních škol, jimž poskytne informace z oblasti spokojenosti žáků s vybranou střední školou a zájmu o další studium či práci ve studovaném oboru.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Vývoj jedince

Na začátku si charakterizujeme obecnou část vývojové psychologie a její historii. Ujasníme si pojem „periodizace vývoje“ s podrobnějším zaměřením na termíny „pubescence“ a také „adolescence“. Tyto dva termíny na sebe navazují a oba patří do časového období výběrů škol a povolání. Proto jsem se rozhodla zpracovat je podle podobných kritérií.

1.1.1 Vývojová psychologie – historie

Pokroky člověka po stránce ontogenetické – vývoj jedince od početí až po smrt studuje vývojová psychologie. Charakteristik tohoto oboru najdeme mnoho. Jednu z nich nabízí Vágnerová (2012, s. 11), která definuje vývojovou psychologii jako vědní disciplínu, jež je zaměřena na „zkoumání souvislostí a pravidel vývojových proměn v jednotlivých oblastech lidské psychiky i celé osobnosti a usiluje o porozumění jejich mechanismům.“

První zmínky a pokusy o pochopení vývoje sahají až do dávného starého Egypta, Řecka, popř. Číny. Ve středověku byl, ostatně jako i v jiných oblastech, názor úzce spjatý s Bohem. Bůh byl považován za stvořitele duše, kterou spojil s tělem. Dítě bylo v této době považováno za zmenšeného dospělého a stejným způsobem se k němu i přistupovalo. Mělo stejná práva a v mnoha případech i povinnosti jako dospělý. Opravdový zájem se objevil až na přelomu 19. a 20. století, které bývá někdy nazýváno „stoletím dítěte“. Veškerý zájem byl orientován právě na dítě a jeho rozvoj. V polovině 19. století vznikla vývojová psychologie jako samostatná vědní disciplína. Zaměření na dítě zůstalo zachováno i v dalších desetiletích, bylo však doplněno výrazně větším zájmem o vývoj prenatální a o stáří. (Studium Psychologie, ©2016)

1.1.2 Dělení vývojové psychologie

Jak již bylo v textu zmíněno, vývojová psychologie řeší vývoj od početí po smrt. Tato oblast je nejznámější, není však jediná. Jaké části zkoumání vývojové psychologie podrobněji obsáhne, definoval Schmidt (1978) in Langmeier a Krejčířová (2006, s. 13, 14). Čtyři základní okruhy se liší hlavně časem, který zahrnují.

a/ Studium fylogeneze psychiky se zajímá o sledování a hlavně porovnávání chování u jedinců stejného druhu v rámci evoluce.

b/ Studium antropogeneze psychiky se zaměřuje na vývoj duševní stránky člověka, a to z pohledu určitých historických období či civilizačních úseků.

c/ Studium ontogeneze psychiky člověka se zabývá veškerým vývojem, a to od početí až po smrt.

d/ Studium aktuální geneze zkoumá vývoj psychických procesů v aktuálním čase, např. učení, myšlení.

1.1.3 Periodizace vývoje

Pokusy o rozdělení lidského vývoje do etap či fází jsou zaznamenávány od pradávna. Velmi známé je dělení Jana Amose Komenského, který ve svém díle „Orbis Pictus“ („Svět v obrazech“) rozvrhl lidský život do 7 částí: dítě, pachole, mládenec, jinoch, muž, starý muž a kmet. V současnosti bývá nejvíce využíváno rozčlenění na období:

Prenatální

Dříve opomíjená část lidského vývoje v dnešní době díky moderním technologiím dokazuje svoji důležitost. Začíná okamžikem splynutí vajíčka a spermie a končí narozením dítěte. Délka období je stanovena na 280 dní (9 měsíců). Za jednoho z průkopníků bývá považován americký psycholog žijící v 19. a 20. století Arnold Gessel, který se mimo jiné zabýval studii nedonošených dětí. Prenatální období je ze všech fází jednoznačně nejbohatší na veškeré změny. Žádná jiná fáze z vývoje člověka poté nenabídne tolik změn za tak krátký časový úsek. V období 40 týdnů vznikne z mužské a ženské pohlavní buňky vyvinutý lidský plod.

Novorozenec

Časově bývá ohraničeno narozením dítěte a 28. dnem života. Někdy je nazýváno „adaptačním“. Novorozenec se musí potýkat se změnou prostředí, teploty, s hlukem a novou stravou. Vybaven je jen základními reflexy – sacím, vyměšovacím, obranným, úchopovým a hledacím. Díky nim se přizpůsobuje novým podmínkám výrazně snadněji v relativně krátkém čase. Váha novorozence se většinou pohybuje v rozmezí 3 - 4 kg, délka mezi 48 - 52 cm.

Kojenec

Začíná 29. dnem a končí prvním rokem dítěte. Jedná se o velmi důležitou vývojovou fázi. Nejenže dítě rychle roste, ale začíná si také uvědomovat svět kolem sebe a komunikovat. Ze začátku primárně pláčem, později, spíše až ke konci této vývojové fáze, prvními vlastními slovy. Na závěr tohoto období dochází k prvnímu uvědomění vlastního „já“.

Batole

Časový úsek mezi prvními a třetími narozeninami. Rozvíjí se komunikační, motorické a pohybové schopnosti dítěte. Prohlubuje se uvědomování sebe sama. Objevuje se i tzv. „období vzdoru“.

Předškolní věk

Obsáhne čas do nástupu do školy. Období se vyznačuje hlavně prvním výraznějším odloučením dítěte od rodiny. V první fázi je to nástup do školky, v závěrečné nástup do školy. Dítě poznává novou sociální skupinu. V oblasti tělesných změn se výrazně prodlužuje kostra a končetiny a dítě celkově roste do výšky. Často se setkáme s únikem předškoláka do světa představ a fantazie.

Mladší školní věk

Startuje 6. až 7. rokem a končí 11. rokem věku dítěte. Ač může tato fáze působit jako „klidová“, není tomu tak. Vývoj dítěte probíhá ve všech směrech plynule dál, jen v oblasti růstu nejsou změny tolik výrazné. Školák si mnohem více uvědomuje realitu světa, zatím jen přijímá informace od jiných lidí - neporovnává. Z toho vyplývá snížená míra představ a fantazií.

Pubescence

Nejčastěji zahrnuje 11. až 15. rok dítěte. Někdy bývá uváděno ještě dělení na prepubertu (11 - 13 let) a vlastní pubertu (13 – 15 let). V knize *Cesta životem* autor považuje toto životní období za „z celého života nejdramatičtější a biodromálně nejzajímavější.“ (Říčan, 2014, s. 169). Dochází k výrazným změnám, a to jak v oblasti psychické, tak i fyzické. S tímto úzce souvisí pojem tzv. sekulární akcelerace, který poukazuje na stále dřívější dospívání. Názorný příklad nabízí Matiegka (1897) a Prokopec (1962) in Langmeier a Krejčířová, (2006, s. 145) když srovnávají průměrný věk první menstruace u dívek. V 19. století se jednalo o 15 - 16 let, ke konci 20. století se pohybujeme kolem 13. roku věku. Jak je patrné, vývoj se stále urychluje a dospívání začíná v nižším věku. Naopak nezměněn zůstal fakt, že dívky dospívají výrazně dříve než chlapci. Jedná se samozřejmě o individuální jev, kdy existují výjimky, jak u chlapců, tak u dívek.

Tělesné změny - jestliže mladší školní věk na některé působí jako klidový úsek, pubescence je přesný opak. Říčan (2014, s. 171) dokonce hovoří o „*růstovém spurtu*“. Tělo vyroste v tomto čase až o několik desítek centimetrů a jeho hmotnost se zvýší v průměru o 5

až 6 kg. Zatímco chlapci se „vytahují“ a nabírají svalovou hmotu, dívky se začínají zaoblovat hlavně v oblasti prsou, pánve a boků. S dospíváním souvisí i zvýšená tvorba pohlavních hormonů, které zapříčiňují sekundární pohlavní znaky jako prohlubování hlasu či tělesné ochlupení. Radikální obměna zevnějšku probíhá v relativně krátkém čase. Dívky i chlapci výrazně mění svůj pohled na sebe sama. Mnohem více se na sebe zaměřují, často s důsledkem nespokojenosti a negace. Vzhled se stává mnohem důležitější, než tomu bylo v dřívějších dobách.

Myšlení - obměnu zaznamenává i způsob myšlení. Piaget to nazval „*obdobím formálních logických operací*“. (Skorunková, 2013, s. 107). Jedná se o myšlení, u kterého není důležité to, o čem se bavíme. Zatímco „*mladší děti poznávají svět, jaký je, dospívající již uvažují o tom, jaký by tento svět mohl nebo měl být.*“ (Skorunková, 2013, s. 107). Svůj rozvoj zaznamenává i kreativita či fantazie.

Vztahy - první velké odloučení od rodiny a známého prostředí nastává v čase odchodu do školky. Dalo by se nazvat i nuceným odloučením. Nyní je situace úplně jiná. Pubescent si hledá své místo v kolektivu, snaží se osamostatnit od rodiny a rodičů. U některých probíhá odloučení plynule, jinde se můžeme setkat s častou kritikou, negací k rodičům či k dokazování své „vyzrálosti“ napodobováním dospělých – kouřením, alkoholem apod. „*Každé dítě si hledá svůj vlastní způsob, jak postupně dosáhnout potřebné samostatnosti, aniž by ztrácelo pozitivní vztah ke svým rodičům.*“ (Langmeier a Krejčířová, 2006, s. 153). Ač to tak v tomto věku u spousty pubescentů nevypadá, jsou pro ně rodiče stále velmi důležití a vnímají je jako velkou oporu. Právě v tomto čase se stávají dospívající součástí různých skupin a part, ve kterých si hledají nové kamarády. Nejdříve je často mění, poté již vyhledávají stálejší vztahy. Zvyšuje se také obliba druhého pohlaví. Ke konci období vznikají první lásky.

Adolescence

Časově bývá ohraničeno 15. až 20. (popřípadě 22.) rokem. Po pubescenci se jedná o druhé období, jehož hlavní náplní je dospívání končící přechodem do dospělosti. Adolescenci vnímáme jako hraniční období mezi dětstvím a dospělostí. Přestože většina literatur uvádí jako začátek adolescence 15. rok, specifčnost startu vyjádřil Říčan ve své knize Cesta životem: „*Vstup do adolescence je dán dobou, kdy mladý člověk zpravidla tělesně dozrává jako muž (o něco později) nebo jako žena (o něco dříve), a zároveň dobou, kdy zvolil učební nebo studijní obor a začíná se připravovat na určité povolání.*“ (2014, s. 191). S velkou

individuálností se setkáváme po celý čas adolescence. Až na jejím úplném konci se rozdíl mezi pohlavími, včetně vývojových odlišností, vyrovnávají. Odborně hovoříme o „*vysoké intraindividuální variabilitě*“. Ačkoliv jsou popsány typické modely vývoje, resp. modely biologického, psychického či sociálního vývoje, žádný jedinec nezažívá tyto typické vývojové vzorce souběžně beze zbytku. Změny jsou u jedince načasovány vždy v jedinečné konstelaci.“ (Macek, 2003, s. 42) Kdy ale opravdu začíná dospělost? Setkáváme se s několika životními událostmi, které u nás bývají považovány za start dospělosti – nástup do zaměstnání, dosažení plnoletosti či osamostatnění se od rodičů. V jiných kulturách tyto starosti nemají. Za pomoci obřadů nebo rituálů umí změnit dítě v dospělého i během jediného dne.

Tělesné změny - z adolescentů se po vzhledové stránce stávají plnohodnotní dospělí, kteří už se mohou porovnávat se svými rodiči. Chlapci dorůstají výškově, rozšiřují se jim ramena, nabírají další svalovou hmotu. Na tvářích se objevují první jemné chloupky – předzvěst vousů. Celkově můžeme hovořit o tom, že mužní. Dívky už výškově tolik nerostou. Naopak se spíše ještě více zaoblují, jejich postava získává klasickou ženskost. Rozšiřují se v oblasti boků, zvětšují se ňadra. Adolescent se mění téměř ze dne na den. Toho si samozřejmě všimají i oni sami. Studují a bádají své nově tělo a proporce. Zájem o sebe sama přetrvává stejně jako v pubescenci. Z čeho už takovou radost nemají, je přítomnost akné, které se objevuje právě v tomto čase.

Identita - přestože hledání vlastní identity neprobíhá jen a pouze v adolescenci, shodují se odborníci, že právě tohle období je to hlavní, které pomáhá odpovědět na otázky „kdo jsem, kam patřím, čeho jsem součástí, kam směřuji?“ Říčan se zmiňuje o adolescenci jako o „*vrcholu osobního zápasu o identitu*“. (2014, s. 216). Identitu lze dělit na osobní a sociální. První zmiňovaná je zaměřena přímo na osobu adolescenta. Ten by si měl uvědomit svoji jedinečnost, neopakovatelnost a dostat tím odpovědi na otázku „kdo jsem?“ Sociální identita má přímou souvislost s okolím a vztahy. Ta nabídne odpověď na otázku „čeho jsem součástí?“

Utváření vlastní totožnosti není jednoduchý proces. Otázku vlastní identity zpracoval James Marcia (1980) in Skorunková (2013, s. 118). Charakterizoval čtyři základní stavy, které vedou k nalezení sebe sama. Někteří mohou projít všemi stavy, jiným postačí jen některé nebo jen jeden. (Skorunková, 2013, s. 118).

1./ Dosažená identita: jedinec si v tomto případě musí projít krizí identity. Projevit zájem, pokládat otázky, na které sám hledá odpovědi, zaujímá k nim vlastní postoj a názor.

2./ Přejatá identita: tady se naopak s krizí identity nesetkáváme. Jedinec není aktivní, nezaujímá vlastní stanovisko a názor, naopak přebírá poznatky či hodnoty od jiných lidí, například od rodiny.

3./ Moratorium: objevíme převážně u mladých lidí v době, kdy prochází krizí identity. Pokládají otázky, k jejichž odpovědím zaujímají vlastní postoj, který ale není většinou definitivní. Často se mění. Přestože řeší stejný problém již poněkolikáté, řešení může být odlišné, bez ohledu na předchozí zkušenosti.

4./ Difuze identity: jedinec není aktivní, nesnaží se dopracovat k vlastním názorům a postojům. Jeho chování je velmi nepředvídatelné. Reakce jsou často ovlivněny vrstevnickou skupinou. Chová se tak, jak se od něj očekává v rámci party. Myšlenky druhých na svou osobu bere jako své.

Vztahy - vztahy adolescenta můžeme rozdělit do tří základních kategorií – k rodičům, k vrstevníkům a partnerské vztahy. Každá tato kategorie má pro mladého člověka jiný smysl. „*V případě rodiny dominuje často snaha o „zrovnoprávnění“ vlastní pozice, ve vztahu k vrstevníkům jde často především o vlastní „zhodnocení“.*“ (Macek, 2003, s. 53). Z toho vyplývá, že nejdůležitější pro adolescenta je získání pocitu, že je s rodiči už na stejné úrovni a může za sebe plně rozhodovat a nést za to odpovědnost. Cílem jeho snažení je vytvořit ze sebe samostatného jedince. Tím, jak se odpoutává od rodiny, hledá blízký sociální kontakt u svých vrstevníků. Stává se součástí velké skupiny, jejíž názory pro něj mají velký význam, a brání je před kritikou, ať starších nebo jiných part. V partnerských vztazích se objevují první velké lásky k opačnému pohlaví. Často nemají trvalý charakter, ale bývají velmi intenzivně prožívány.

Dospělost

Období od 19. do 60. roku. Tato velmi dlouhá část života se dělí ještě na mladší dospělost a střední dospělost, která obsáhne věk od 19. do 45. roku života. To je čas vrcholu síly a zralosti člověka, vlastního povolání, rodiny a dětí. „Starší dospělost“ naplňuje dobu 45. až 60. roku života. Jedná se o období, ve kterém jedinec pomalu obrací pozornost k sobě samému a ke smyslu života. Děti se osamostatňují. Dochází ke zhoršení výkonnosti a

zdatnosti. Začínají se objevovat onemocnění dlouhodobějšího rázu. Na konci této životní doby dochází často ke změně sociální role (babička, dědeček, prababička, pradědeček).

Stáří

Podobně jako předchozí úsek života se i stáří dělí. Rané staří – do 75 let, pozdější stáří – do 90 let a stařeckost nad 90 let. I tak se dá tato perioda shrnout několika základními fakty. Zpomaluje se myšlení, zhoršují se veškeré smysly či paměť, snižuje se výška a hmotnost (ztráta svalové hmoty), zvyšuje se závislost na jiných osobách, objevují se dlouhodobé nemoci.

1.2 Postoj

V úvodu naleznete definici postoje, a to ze dvou základních úhlů. Dozvíte se co je to dynamika osobnosti a z čeho se skládá. Na závěr představím pojmy týkající se přímo postoje a shrnu, kdy a za jakých podmínek dojde k jeho změně.

1.2.1 Postoj - historie

Slovo postoj řadíme v českém jazyce mezi pojem mnohoznačný. Nabízí nám dva základní způsoby svého výkladu. V pátém díle Masarykova slovníku naučného najdeme jeden z nich. Pojem postoj zde vymezují jako „*v tělocviku určité držení těla stojícího*“. Ve vojenském výcviku „*se rozeznávají různé postoje, provádí se na povel ‚pozor‘ nebo ‚pohov‘, při pozdravu nebo při střelbě*“. (1931, s. 908). Z pohledu psychologického, který je pro moji práci výrazně důležitější, se jedná o: „*stav organismu, subjektu, predisponující k určité aktivitě v určité situaci*.“ (1981, s. 926). Vhodnou charakteristiku uvádí také Nakonečný, podle něhož „*postoje vyjadřují hodnotící vztahy, to je to, co se nám líbí nebo nelíbí, s čím souhlasíme nebo nesouhlasíme, co považujeme za dobré nebo špatné a to v určité míře*.“ (2015, s. 502). Díky postoji reaguje jedinec na podnět stále stejným nebo velmi podobným způsobem. Známe-li postoje jedince k jeho rodině, práci či kamarádům, budeme výrazně snadněji odhadovat jeho jednání, než pokud bychom znali jeho temperament a schopnosti. (Říčan, 2010, s. 109).

S pojmem „postoj“ se v psychologii a sociologii setkáváme poprvé na začátku 20. století, konkrétně v roce 1918, kdy se jím zabývali W. J. Thomas a F. Znaniecki ve svém díle *Polský rolník v Evropě a Americe*. Sociální psychologie je podle autorů „*vědecké studium postojů*“ a samotné postoje jsou „*individuální mentální procesy determinující odpověď*“

jedince v sociální realitě, která ho obklopuje“ (Výrost, 2008, s. 128). V pozdější době se zájem o postoj zvyšoval, docházelo k měření postojů za pomoci tzv. postojových škál. Důležitou charakteristiku postoje, která ovlivnila směr zkoumání na několik desítek let minulého století, definoval Gordon Allport. Neméně významní jsou M. Fishbein a I. Ajzen, kteří zpracovali teoretické i metodologické otázky výzkumu postoje. V současnosti se postoji věnuje jen malá skupina psychologů. Většina literatur jej obsahuje jen okrajově. (Výrost, 2008, s. 133).

1.2.2 Dynamika osobnosti

O tom, že postoj ovlivňuje naše chování a jednání, jsem se již zmiňovala. Není to ovšem jen jeho zásluha. Za tzv. „vnitřní síly“ považujeme spolu s postojem ještě erg a sentiment. Tyto tři části tvoří **dynamiku** naší **osobnosti**. (Cakirpaloglu, 2012, s. 48).

Pojem **erg** pochází z řeckého slova ergon a znamená „energii“. U nás se častěji využívá termín PUD. Jedná se o nejzákladnějšího činitele, který nás ovlivňuje. V případě pudů hovoříme o několika základních, jmenovitě například: pud sebezáchovy, erotický a sexuální pud, pud péče o potomky.

Slovo **postoj** vyjadřuje naše stanovisko k předmětu postoje. Na základě kladného či záporného mínění a silné či slabé síly (intenzity) sjednocuje naše vrozené pudy a získané sentimenty. Podrobněji se mu budu věnovat dále.

Na stupeň nejvyšší patří **sentiment**. V psychologickém slovníku charakterizuje W. Mc-Dougalla sentiment jako „*souhrn různých citů, např. sentiment lásky, radosti, které se vyvíjejí během socializace a obsahují i pocity úspěchu, sebeocenění, sebeuplatnění aj.*“ (Hartl a Hartlová, 2009, s. 530). Charakterizovat naše pocity, ať už pozitivní nebo negativní, není vůbec snadné. Důležité je zmínit, že o sentimentu se bavíme ve chvíli, kdy naše city žádným způsobem neovlivňují náš rozum. Zajímavé je popřemýšlet, jak by člověk jednal, kdyby jeho konání bylo ovlivněno jen sentimentem.

1.2.3 Složky postoje

Tak, jako se dynamika osobnosti skládala ze tří částí, má i postoj své tři základní složky. (Výrost, 2008, s. 135).

První složku, jejíž základ tvoří veškeré informace, znalosti a názory, nazýváme **kognitivní**. Například mám zaujmout postoj k aktuálnímu tématu migrantů. Kognitivní složku v tomto případě budou tvořit informace, které o migrantech mám nebo se je dočtu. Právě tyto poznatky ovlivní náš postoj.

Neméně důležitou část zaujímá **afektivní** část postoje. Základ tvoří jakýkoliv cit. Láska, přátelství, nenávist, hrdost. „*Jedná se v podstatě o jednoduché mám rád či nemám rád.*“ (Karlíček a kol., 2013, s. 46). Použijeme-li opět příklad migrantů, bude afektivní složku v tomto případě tvořit fakt, zda k nim pociťuji pozitivní (přátelský) či negativní (nenávistný) vztah.

Poslední součást postoje je **konativní (behavirotální)**. Obsahuje chování vůči předmětu, věci či situaci, ke které zaujímáme postoj. V příkladu pití mléka jde o to, kolik, kde, a jak mléko konzumujeme. Je naprosto běžné dát si mléko k snídani, naproti tomu si jej v restauraci běžně neobjednáváme, přestože jej jinak máme rádi. (Karlíček a kol., 2013, s. 46).

1.2.4 Objekt postoje

Pod objektem postoje si můžeme představit naprosto cokoliv. Ať už věci konkrétní (televize, počítač, odpadky, potraviny, knihy, DVD přehrávač) či abstraktní (program politické strany, homosexuality, manželství, rozvody) nebo lidi a jejich skupiny (migranti, cizinci, Romové, sportovci).

1.2.5 Funkce postoje

V životě člověka plní postoj mnoho funkcí. Většinu postojů zaujímáme naprosto bezmyšlenkovitě, bez jakéhokoliv uvědomění si, že mohou výrazným způsobem ovlivnit nejenom náš život. Postoj plní funkci:

1/ **Instrumentální** - každý z nás se chce mít co nejlépe. Tato funkce postojů nám k tomu napomáhá. Díky ní zaujímáme postoje k věcem tak, aby byly v náš prospěch (být pro vyšší podporu v nezaměstnanosti, vyšší rodičovský příspěvek).

2/ Kognitivní - nám pomáhá v pochopení a vytváření pohledu na svět, ve kterém žijeme. Snaží se o uspořádání všech poznatků, které získáváme ze světa. Veškeré poznatky nám zjednodušuje.

3/ Hodnotová - má trvalý charakter, velmi těžko se přetváří. Postoje vyjadřují naše hodnoty, priority, a to, že i my sami nosíme určité hodnoty.

4/ Sebeobranná - „*Postoje tím, že udržují stabilitu sebeobrazu člověka, jsou prevencí proti hrozbám z prostředí, umožňují snadněji zvládat konflikty a náročné životní situace.*“ (Výrost, 2008, s. 128). Můžeme hovořit o tom, že nás postoje chrání před námi samými.

5/ Sociální adjustace nám zajišťuje, že se cítíme být součástí nějaké sociální skupiny nebo společnosti. Uskutečňuje vztahy s jinými lidmi. (Výrost, 2008, s. 128).

1.2.6 Změna postoje

Veškeré své postoje si utváříme v průběhu našeho života. Tím, co každý den zažíváme, jaké lidi máme ve svém okolí, i ten nejmenší detail našeho života je ovlivňuje. Můžeme tedy říci, že “méně významné“ postoje měníme mnohdy. Pokud ale hovoříme o základních postojích (rodina, život), jsou velmi stabilní. Ale i ty se mohou změnit. Příčinu v tomto případě najdeme v nějaké zásadní životní situaci (nemoc, rozvod).

Změna postojů může proběhnout dvěma základními způsoby. V prvním případě hovoříme podle Fishbeina a Ajzena in Výrost o tom, že „*můžeme navodit situaci, ve které osoba sama může vnímat, že určitý objekt má právě takové a ne jiné vlastnosti. V druhém případě můžeme osobě z určitého vnějšího zdroje zprostředkovat informace, že daný objekt má také vlastnosti.*“ (2008, s. 141). Zatímco v prvním případě je jedinec přímo součástí a zapojí se do situace, v druhém případě hovoříme o tzv. persuazi neboli přesvědčování, což je „*způsob ovlivňování postojů a jednání člověka rozumovým přesvědčováním a věcnou argumentací.*“ (Hartl a Hartlová, 2009, s. 407).

Při přesvědčování hraje významnou roli způsob argumentace a to, jaký styl se využije. Pokud využijeme holých faktů, hovoříme o racionální argumentaci. V případě působení na naše pocity a city se jedná o emocionální argumentaci. Nejčastěji se používá propojení obou těchto technik, tedy kombinovaného přesvědčování, kdy působíme nejenom fakty, ale i city. Samotná změna postoje probíhá v pěti základních krocích:

1/ Pozornost: pro jakékoliv zahájení změny postoje je nezbytně nutné získat náš zájem. (např. zaujme mě zpráva v novinách)

2/ Porozumění: např. porozumění zprávy v novinách

3/ Přijetí: právě v tomto kroku dochází k přesvědčení a změně postoje (např. příjmu zprávu v novinách a dle ní upravím svůj postoj)

4/ Uchování: dochází k uložení získaných informací

5/ Konání: při nejbližší příležitosti jednáme podle změněného postoje (Výrost, 2008, s. 141).

Změnu postoje ovlivňuje:

- a) Okolní prostředí
- b) Reklama, sdělovací prostředky
- c) Nenadálá životní situace (úmrť, rozvod)
- d) Vývoj jedince (s věkem se mění i mnoho postojů)
- e) Zklamání v osobních sférách

1.3 Nezaměstnanost

Již mnoho let se na stránkách Českého statistického úřadu můžeme každý měsíc dočíst aktuální informace o množství lidí bez práce. Velmi oblíbené je toto téma i pro média, která v této problematice srovnávají snad všechny možné oblasti. S nejnáročnějším obdobím se Česká republika potýkala v období ekonomické krize v letech 2008 - 2009. V současné době, zdá se, máme krizi úspěšně za sebou. Právě aktuální situaci v České republice se budu věnovat v posledním okruhu. Vydefinuji také zásadní pojmy „nezaměstnaný“, „skutečnou a registrovanou nezaměstnanost“ a představím dělení a druhy.

1.3.1 Nezaměstnaný

Nezaměstnanost můžeme chápat jako stav na trhu práce, kdy poptávka převyšuje nabídku. Přímo za nezaměstnaného můžeme podle International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce) považovat „osoby, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly práci, do které by byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů.“ (ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, ©2015). Výše popsanou definici, podle které se nezaměstnanost určuje, přijala Česká republika v červenci roku 2004. Důvodem byl vstup do Evropské unie, která tento způsob měření využívá ve svých členských státech. To umožňuje reálné srovnání mezi státy a evidování uchazečů z Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska.

Aby byl člověk evidován jako nezaměstnaný, musí splňovat současně tyto podmínky:

- a) starší 15 let
- b) nebýt zaměstnaný
- c) být připraven k nástupu do práce (být k dispozici okamžitě, popřípadě do 14 dnů)
- d) v minulých 4 týdnech sám aktivně hledal práci (přes Úřad práce, přímo ve firmách, podnicích atd.)

Jako nezaměstnané vnímáme i ty, kteří již svoji práci našli, ale nastoupí do ní například až za 14 dní. (ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, ©2016). Speciální situace nastává, pokud nejsme zaměstnaní, ale ani nezaměstnaní, patříme do skupiny ekonomicky neaktivních jedinců. Jako vhodný příklad se jeví triadvacetiletý student, který se s pomocí své rodiny věnuje pouze studiu.

1.3.2 Skutečná a registrovaná nezaměstnanost

Lidé reagují na fakt, že jsou nezaměstnaní různými způsoby. Podle jejich aktivity rozlišujeme nezaměstnanost:

1/ Skutečnou, která vyjadřuje veškeré nezaměstnané, a to i ty, kteří se z různých příčin nepřihlásili na úřad práce. Lidé se nejčastěji neevidují na úřadu práce, protože vědí, že nemají nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo jen přechází mezi dvěma zaměstnáními a dle jejich úsudku by byla tato krátkodobá registrace zbytečná.

2/ Registrovanou, jež zahrnuje jen ty nezaměstnané, kteří se registrovali na úřadu práce. V důvodech převládá pobírání podpory v nezaměstnanosti spolu s lepším přístupem k volným pracovním místům. (Holman, 2011, s. 278, 279).

Podle výše popsaného je zřejmé, že skutečná nezaměstnanost bude vždy vyšší, než registrovaná.

1.3.3 Druhy nezaměstnanosti

Podle důvodu a příčin, ze kterých se člověk stane nezaměstnaným, rozlišujeme čtyři základní druhy nezaměstnanosti. Frikční, sezónní, strukturální a cyklickou. (Dvořáková a kol., 2012, s. 68).

1/ Frikční by se dala označit také jako přirozená nezaměstnanost. Nastává ve chvíli, kdy opustíme své zaměstnání a hledáme jiné. Příčin může být mnoho. Stěhování, lepší finanční

podmínky, kariérní růst, dostupnost do práce, předcházení propouštění. Pokud chceme najít práci opravdu vyhovující, může to trvat i několik měsíců. Není vhodné vybírat zaměstnání „dočasné“ a při něm hledat jiné. Hrozí nebezpečí, že nebudeme mít dostatek času na případné pohovory a přípravy na něj.

2/ Sezónní: jak název napovídá, jedná se o ty, jejichž důvod v aktuálním nevykonávání práce můžeme nalézt v krátkodobých příčinách. Nejčastěji v počasí nebo ročním období. Budu-li hovořit o konkrétních profesích, jedná se o zemědělce, pracovníky na stavbách, a k nim navazující odvětví jako cukrovary, betonárky, obalovny, kamenolomy.

3/ Strukturální vzniká ve chvíli, kdy na trhu práce lze nalézt nabídky, ale v dané lokalitě není dostatek kvalifikovaných pracovníků pro tyto pozice. Často nastává, když zažívá útlum určité odvětví a naopak se rozvíjí jiné. Ideálním způsobem řešení se jeví rekvalifikace, která ovšem vyžaduje svůj čas i ochotu nezaměstnaných pro změnu.

4/ O Cyklické hovoříme v případě „celkového hospodářského poklesu, jehož průvodním jevem je právě nezaměstnanost víceméně ve všech odvětvích.“ (Holman, 2011, s. 278, 279).

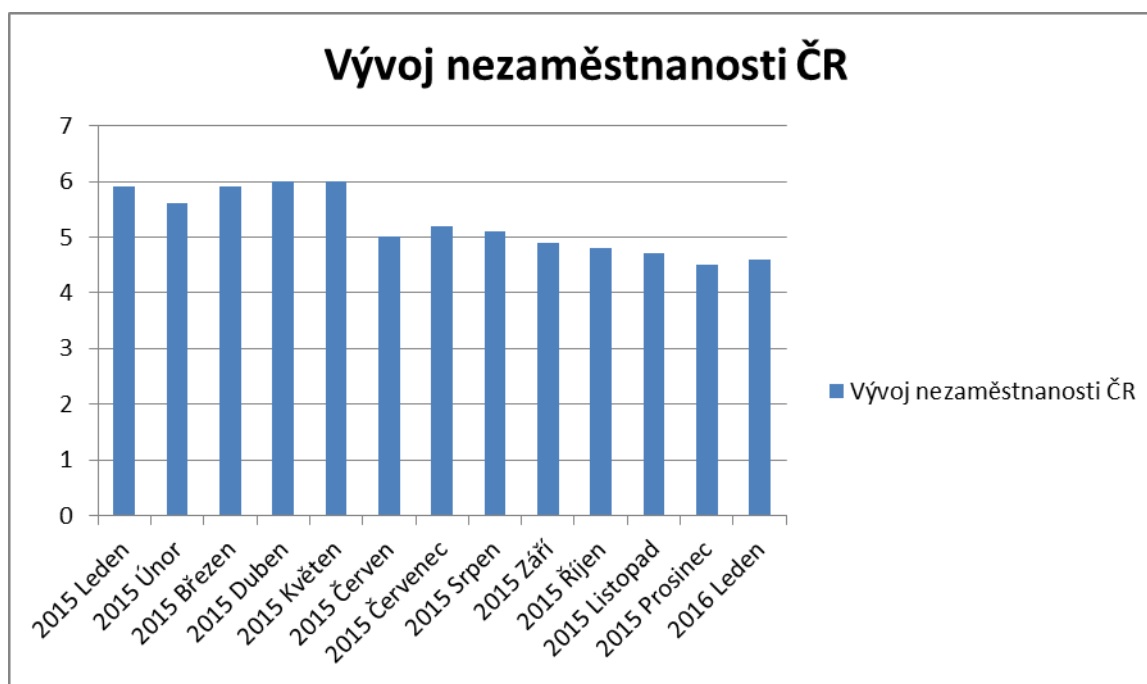
Pokud klesá ekonomika daného státu, nezbytně se tento jev musí projevit právě na vzrůstajícím procentu nezaměstnanosti.

1.3.4 Nezaměstnanost dobrovolná a nedobrovolná

Podle nadpisu se mohou zdát tyto termíny jasné, přesto to tak jednoduché není. O dobrovolnou nezaměstnanost se jedná tehdy, když si jedinec práci sice hledá, ale očekává od ní vyšší mzdu, než standardně trh práce nabízí. Je tedy téměř jisté, že práci nenajde nebo bude nezaměstnaný dlouhou dobu. Naopak o nedobrovolné mluvíme v situaci, kdy jedinec práci hledá a byl by ochotný přijmout ji se mzdou obvyklou, ba dokonce by někteří byli ochotní přijmout i práci se mzdou nižší.

1.3.5 Aktuální situace České republiky

České republice podle evropské statistiky (EUROSTAT) z prosince 2015 patřilo druhé místo za nejnižší nezaměstnanost z celé Evropské unie. Lépe o 0,2% než u nás jsou na tom jen v Německu, kde hodnota ve stejném období dosáhla 4,3%. Na opačné straně najdeme Řecko s neuvěřitelnou mírou nezaměstnanosti 24%. Následováno je další velmi oblíbenou dovolenkovou zemí, Španělskem. Zde hodnota dosáhla 20,7%. Přehled celého roku 2015, zaměřený už jen na Českou republiku znázorňuje graf níže. (Public Data, ©2016).

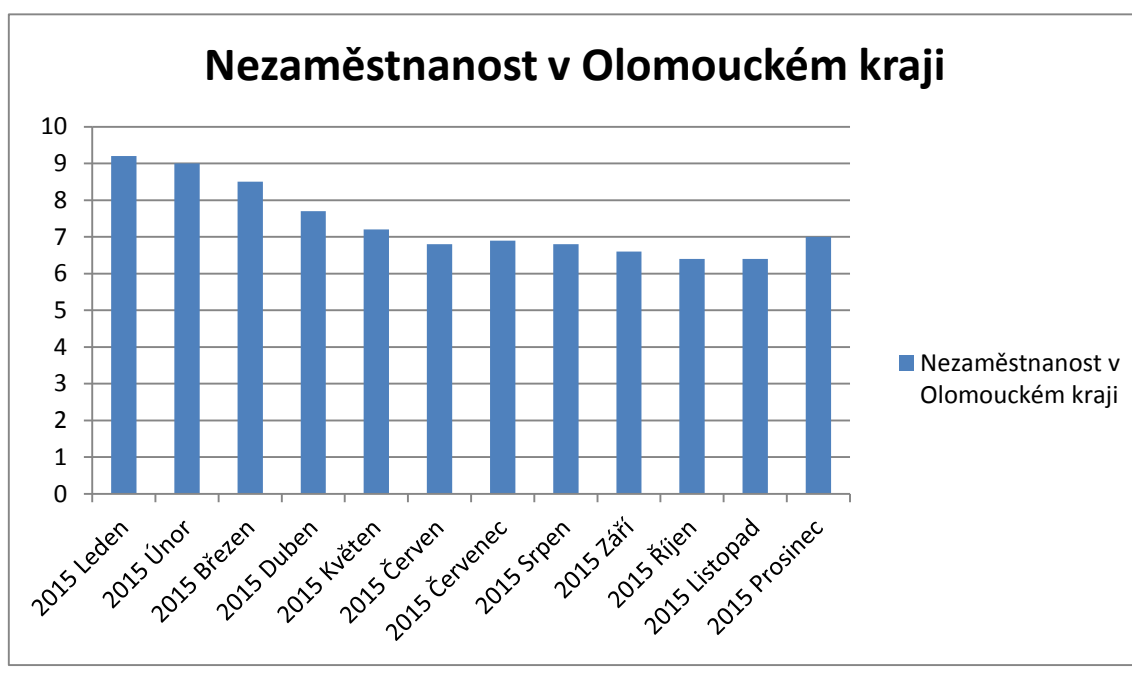

Graf 1: Vývoj nezaměstnanosti v České republice v období leden 2015 – leden 2016

V celém roce 2015 jsme mohli zaznamenat, až na drobné výjimky, meziměsíční pokles nezaměstnanosti. V některých případech se jedná o pokles až o jedno procento. Na začátku roku 2016 stoupl podíl lidí bez práce z prosincových 4,5% na 4,6%. I tak zde stále hovoříme o poklesu 1,3% oproti lednu 2015. Za neustálým poklesem stojí hlavně oživování ekonomiky a příval zahraničních investorů, kteří vytváří mnoho pracovních míst v různých koutech republiky. (ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, ©2016).

1.3.6 Aktuální situace v Olomouckém kraji

Olomoucký kraj se dlouhodobě pohybuje v porovnání s jinými kraji na samém vrcholu nezaměstnanosti. Jako příčiny se jeví hlavně snížené možnosti pro nově příchozí velké podnikatele, způsobené hlavně množstvím zemědělské půdy v této oblasti, což znemožňuje výstavbu větších komplexů, které by zaměstnaly mnoho lidí. Samotná nabídka práce v Olomouckém kraji není pro většinu lidí lákavá, a to jak zaměřením, tak finančním ohodnocením. Zaostává i dopravní infrastruktura, některé lokality kraje jsou „odříznuté od světa“ s velmi špatnou dostupností do nejbližších měst, jinde chybí obchvat či napojení dálnice. Kraj bojuje i s vysokou dlouhodobou nezaměstnaností. Mnozí hledají práci déle než rok. Podobně vysokou nezaměstnanost najdeme už jen v kraji Jihomoravském, Karlovarském a ještě vyšší v Moravskoslezském. (ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, ©2016).

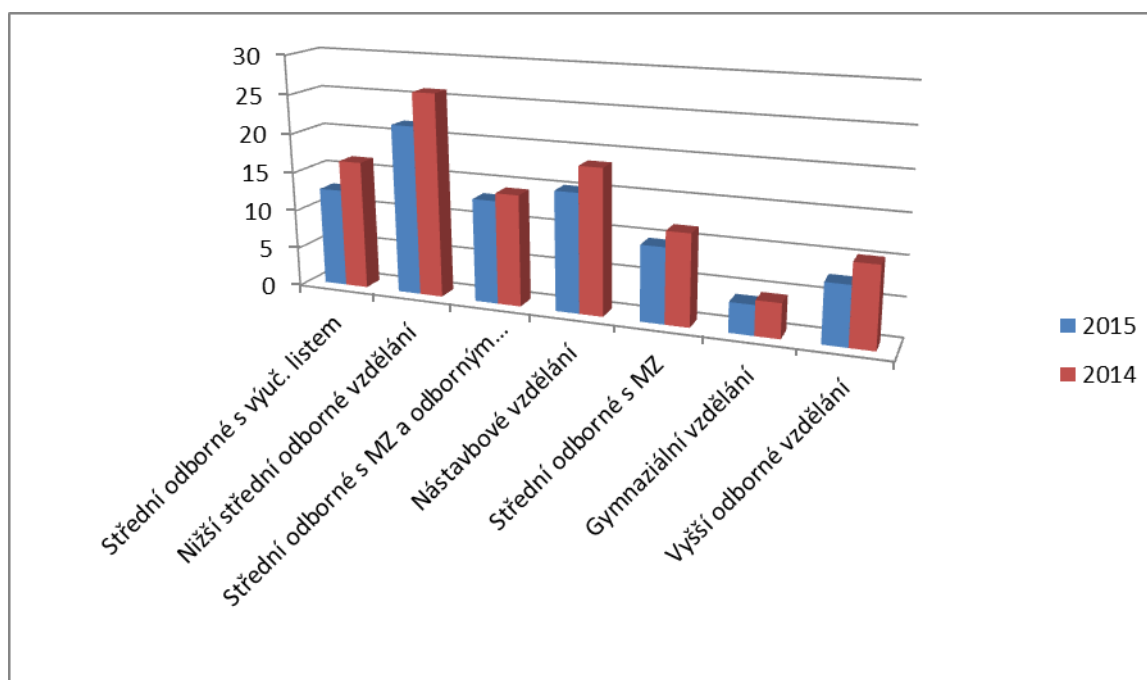

Graf 2: Vývoj nezaměstnanosti v Olomouckém kraji v roce 2015

Na grafu vidíme, že i v Olomouckém kraji se projevil klesající trend roku 2015, který byl výrazněji přerušen až na jeho konci, kdy se hodnoty vrátily téměř až ke květnovým téhož roku. I přesto byla nezaměstnanost v Olomouckém kraji každý měsíc vyšší, než byl republikový průměr. (ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, ©2016).

1.3.7 Nezaměstnanost absolventů středních škol

Samostatnou kategorií tvoří nezaměstnanost absolventů. Ta je zaznamenávána dvakrát za rok, nejčastěji v dubnu a poté v září. Na podzim lze každoročně očekávat její nárůst. Středoškoláci, ale i většina vysokoškoláků, ukončí školu v květnu či červnu, do konce srpna jim je ponechán status studenta, tedy až v září je jejich povinností evidovat se na úřadu práce. Mnoho z nich práci dříve nehledá. Z důvodu „vstřebání“ absolventů na trhu práce považujeme za objektivnější data ze začátku roku. Tento časový prostor nabízí absolventům zhruba půl roku na zařazení se do pracovního procesu. Míru nezaměstnanosti absolventů vyjadřuje: „kolik procent absolventů si nedokázalo najít na pracovním trhu uplatnění a přihlásilo se do evidence úřadu práce.“ (Info absolvent, ©2015).

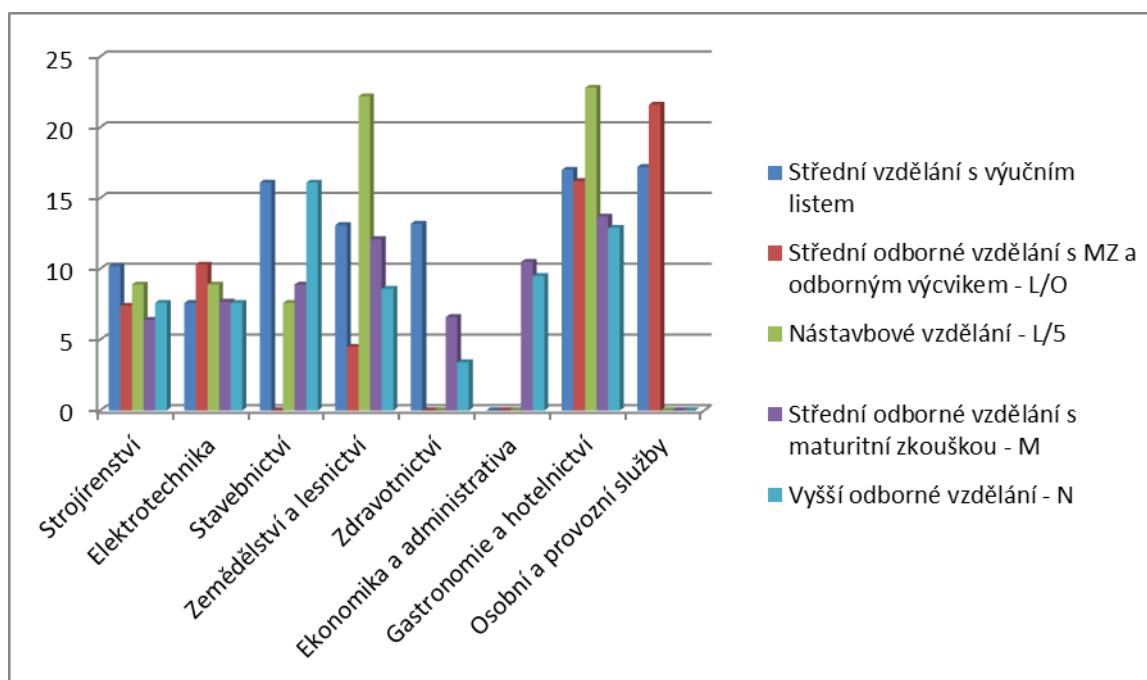

Graf 3: Nezaměstnanost středoškolských absolventů v dubnu 2015

Na grafickém znázornění můžeme zaznamenat nezaměstnanost středoškolských absolventů v dubnu 2015. Čerství absolventi jsou rozděleni podle toho, jakou školu studovali. Z grafu můžeme vyčíst nízký procentuální podíl bývalých studentů gymnázií, který je způsoben převážně pokračujícím studiem na vysoké škole, s čímž většinou žáci na školu nastupují. Naopak s největším problémem zaměstnání se potýkají studenti nižších středních odborných škol. Zde zůstává bez práce více než každý pátý a to i přesto že meziroční pokles činil 4,3%. Ostatně meziroční snížení bylo zaznamenáno ve všech sledovaných oblastech a potvrdilo trend celé České republiky. (Info absolvent, ©2015).

1.3.8 Nezaměstnanost absolventů dle studovaného oboru

Data i v tomto případě pocházejí z dubna roku 2015, kdy už měli čerství absolventi čas najít si své pracovní uplatnění. Graf vyjadřuje nejčastěji studované odvětví v českém školství a porovnává nezaměstnanost podle dosaženého vzdělání.

Graf 4: Nezaměstnanost středoškolských absolventů podle studovaného odvětví

Na grafu můžeme zaznamenat velmi nízkou míru nezaměstnanosti u studentů ve zdravotnických oborech, a to hlavně v případě ukončení vyšší odborné školy. S nedostatkem zdravotnických pracovníků se v České republice potýkáme již mnoho let. To je i jedna z příčin, proč momentálně není obor zdravotnictví pro studenty atraktivní. Ti, kteří se pro studium ve zdravotnictví rozhodnou, mají před sebou dlouhé a náročné studium, na konci s nepříliš atraktivním finančním ohodnocením. Malé množství uchazečů o práci objevíme ještě v oborech elektrotechnických a strojírenských. Ty se navíc ještě vyznačují vyrovnaností. Ať studujeme školu zakončenou výučním listem nebo maturitní zkouškou, procento nezaměstnaných je téměř shodné. Přesným opakem jsou odvětví gastronomická a zabývající se službami. Dokonce téměř každý čtvrtý student nástavbového studia v oboru gastronomie nenašel za půl roku po studiu své pracovní uplatnění. Podobně jsou na tom už jen studenti nástavbového studia v lesnických a zemědělských oborech. (Info absolvent, ©2015).

1.4 Závěr teoretické části

Čas neúprosně běží. Spousta z nás už vystřídala většinu vývojových období. Svůj osobní postoj jsme prezentovali a měnili nejednou. Někteří už také zažili, jaké to je, být nezaměstnaný a stát se součástí grafu nezaměstnanosti. Teoretická část mé práce byla zaměřena na běžné věci, se kterými přišel do styku každý z nás. Věřím, že byla přínosem a nabídla podrobnější, ucelený či odborný pohled do zajímavých částí lidského života.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Základní informace o výzkumu

Praktická část mé bakalářské práce volně navazuje na teoretickou. Teoretická část nabídla obecný náhled do problematiky, v praktické části uvedu poznatky ze svého výzkumu. V 9. třídě základní školy čeká na žáky významné rozhodnutí ohledně jejich dalšího studia a směru, kterým se budou ubírat. Právě proto byl záměr mého výzkumu zmapovat situaci, jak žáci třetích a čtvrtých ročníků středních škol zpětně volbu vnímají, spolu s představou o jejich budoucnosti. Stanoveno bylo několik předpokladů, které byly testovány na dvou středních školách u obou pohlaví.

2.2 Téma výzkumu

Tématem mého výzkumu je pohled žáků středních škol na studium a budoucí povolání. Snažila jsem se zjistit, co ovlivnilo jejich volbu, a zpětný názor na toto rozhodnutí. Část výzkumu jsem věnovala jejich zájmu o další studium a motivaci k němu. Poslední zaměření zkoumání bylo přímo na budoucí povolání. Zajímal mě převážně názor na odvětví, ve kterém budou zaměstnání hledat. Na obou mnou vybraných školách podobný průzkum ještě neprobíhal. Obě školy projevíly zájem o výsledky, se kterými chtějí dále pracovat.

2.3 Předmět výzkumu

Předmětem mého popisného výzkumu je působení okolí či sebe sama na výběr školy u studentů Střední průmyslové školy, Havlíčkova 2 v Přerově a Střední školy gastronomie a služeb, Šířava 7 také v Přerově a to, jestli žáci přemýšlejí o dalším studiu nebo o svém budoucím zaměstnání.

2.4 Cíle a otázky výzkumu

Výzkumným cílem mé bakalářské práce je zjistit postoje a názory studentů třetích a čtvrtých ročníků středních škol k výběru své střední školy a jejich pohled na budoucnost v oblasti studia či povolání.

Díličí otázky výzkumu:

- Kolik procent žáků si vybralo střední školu samo?
- Kolik procent žáků je s výběrem střední školy spokojeno?
- Kolik procent žáků chce pokračovat v dalším studiu?
- Chtějí žáci dále studovat ve stejném nebo podobném oboru?

- Je největší motivací pro pokračující studium lepší finanční ohodnocení v práci?
- Budou si studenti hledat zaměstnání ve stejném oboru, který nyní studují?
- Mají alternativu v případě, že práci ve studovaném oboru nenajdou?

2.5 Předpoklady výzkumu

- Předpokládám, že žáků, kteří si vybrali střední školu sami, bude více než 50%.
- Předpokládám, že s výběrem střední školy bude spokojeno 60% studentů.
- Předpokládám, že žáků, kteří chtějí pokračovat v dalším studiu, bude méně než 70%.
- Předpokládám, že žáků, kteří chtějí dále studovat ve stejném nebo podobném oboru, bude 50%.
- Předpokládám, že 40% žáků motivuje v dalším studiu lepší budoucí finanční ohodnocení.
- Předpokládám, že 60% žáků si bude hledat zaměstnání ve stejném oboru, který nyní studují.
- Předpokládám, že 30% žáků nemá alternativu pro svou budoucí práci.

2.6 Výzkumná metoda

Pro svůj výzkum jsem si vybrala kvantitativní aplikované šetření, k němuž byla použita metoda dotazníku. Ten byl anonymní. Studenti vyplňovali jen ročník studia, obor, věk, pohlaví a povolání rodičů. Respondentům byl předložen dotazník v tištěné podobě. Obsahoval 8 otázek. Ve dvou případech se jednalo o otázky uzavřené, s možností vždy jen jedné volby, dvě otázky nabízely odpovědi ano – ne. Zbýlé tři poskytl studentům možnost vyjádřit se, byly pokládány formou otevřených otázek. Uzavřené otázky byly podrobeny analýze v podobě absolutní a relativní četnosti. V případě otevřených odpovědí bylo vybráno maximálně šest nejčastějších.

2.6.1 Charakteristika respondentů

Cíleně jsem vybrala žáky středních škol. Jednalo se pouze o studenty třetích a čtvrtých ročníků maturitních oborů. Podstatné bylo zjistit, zda jsou žáci s volbou školy spokojeni a mají představu o své budoucnosti. Z tohoto důvodu nebylo stěžejní, zda dotazník vyplnila žena nebo muž. Rozsah vzorku: 90 – 100 respondentů.

2.7 Podmínky a realizace výzkumu

Výzkum byl proveden na dvou školách v Olomouckém kraji v Přerově. Konkrétně se jednalo o Střední průmyslovou školu, Havlíčkova 2 a Střední školu gastronomie a služeb, Šířava 7. Na základě svolení od ředitelů škol jsem vypracovala dotazník (viz. příloha 1), který byl předán přes třídní učitele a učitele odborných výcviků tamním studentům třetích a čtvrtých ročníků. S řediteli škol jsem se dohodla na poskytnutí výsledků svého výzkumu.

2.8 Plán zpracování dat

Dotazníky jsem poskytla školám v průběhu března 2016. Po týdnu se mi vrátily zpět vyplněné. Školy mi poskytly informaci o množství vyplněných dotazníků.

Dotazník vyplnilo celkem 92 studentů. Z tohoto počtu navštěvuje 30 žáků Střední školu gastronomie a služeb a 62 Střední průmyslovou školu. Nižší počet žáků u Střední školy gastronomie a služeb je způsoben menším množstvím maturitních oborů. Tato skutečnost nemá vliv na můj výzkum. Po zjištění výsledků byla zpracována tabulka, v níž byly zaznamenány výstupy. Tato tabulka sloužila ke zjištění četnosti jednotlivých odpovědí.

2.9 Zjištěná data

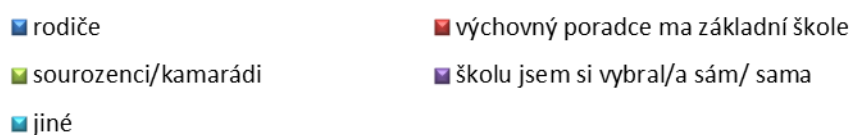
Nyní Vám představím výsledky každé otázky dotazníku.

Otázka č. 1: Kdo ti pomohl s výběrem střední školy, na které studuješ?

- a) rodiče
- b) výchovný poradce na základní škole
- c) sourozenci/kamarádi
- d) školu jsem si vybral/a sám/sama
- e) jiné.....

Touto otázkou bylo zjištěno, kolik žáků si vybralo střední školu samo.

Otázka č. 1 Kdo ti pomohl s výběrem střední školy, na které studuješ?

Graf 5: Kdo ti pomohl s výběrem střední školy, na které studuješ?

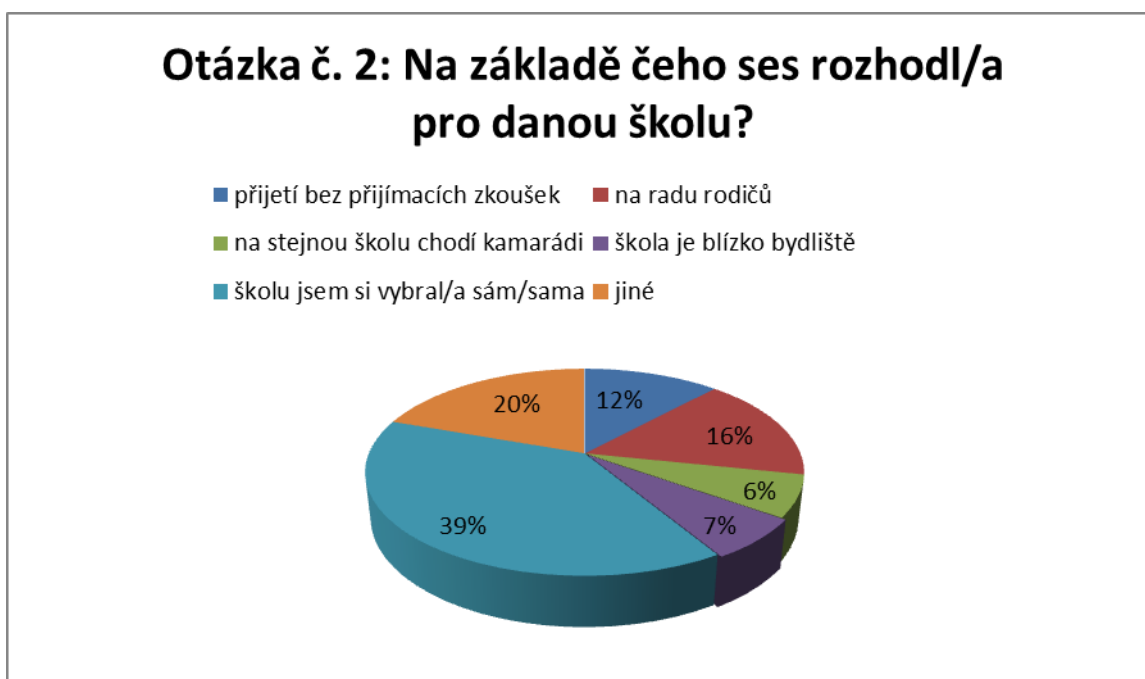
Výsledky grafu nám ukázaly, že 54% žáků si střední školu vybralo samo. Potvrdil se předpoklad číslo 1 - více než polovina studentů volila podle sebe. Necelým 37% pak při výběru výrazně pomohli rodiče. Zbylé dvě odpovědi (sourozenci/kamarádi či výchovný poradce) tvoří zanedbatelnou položku 6% a 3%. Bohužel jako velmi nízký se ukázal být vliv výchovných poradců. Zde by bylo vhodné lépe zpracovat téma výběru střední školy a povolání do samostatného předmětu pro 8. ročník základní školy. Na ten by bylo možno navázat přednáškami se stejnou tematikou, které by se konaly v 1. polovině 9. ročníku. Krátkým průzkumem v listopadu 2015 – lednu 2016 (viz. příloha 2) mezi šesti přerovskými výchovnými poradci jsem zjistila, že školy dodržují Rámcový vzdělávací program, do něž toto téma zahrnují, nejčastěji však jen jako součást předmětu „pracovní činnosti“. Dále umožňují propagaci zástupcům středních škol z okolí a navštěvují Úřad práce v Přerově. Většina škol ještě zavítá na Burzu práce a vzdělání či Scholaris. Podle zjištěných dat však toto ani zdaleka nestačí.

Otázka č. 2 Na základě čeho ses rozhodl/a pro danou školu?

- přijetí bez přijímacích zkoušek
- na radu rodičů
- na stejnou školu chodí kamarádi
- škola je blízko bydliště
- školu jsem si vybral sám/a

f) jiné.....

Touto otázkou bylo zjištěno, co bylo podstatné při výběru střední školy.

Graf 6: Na základě čeho ses rozhodl/a pro danou školu?

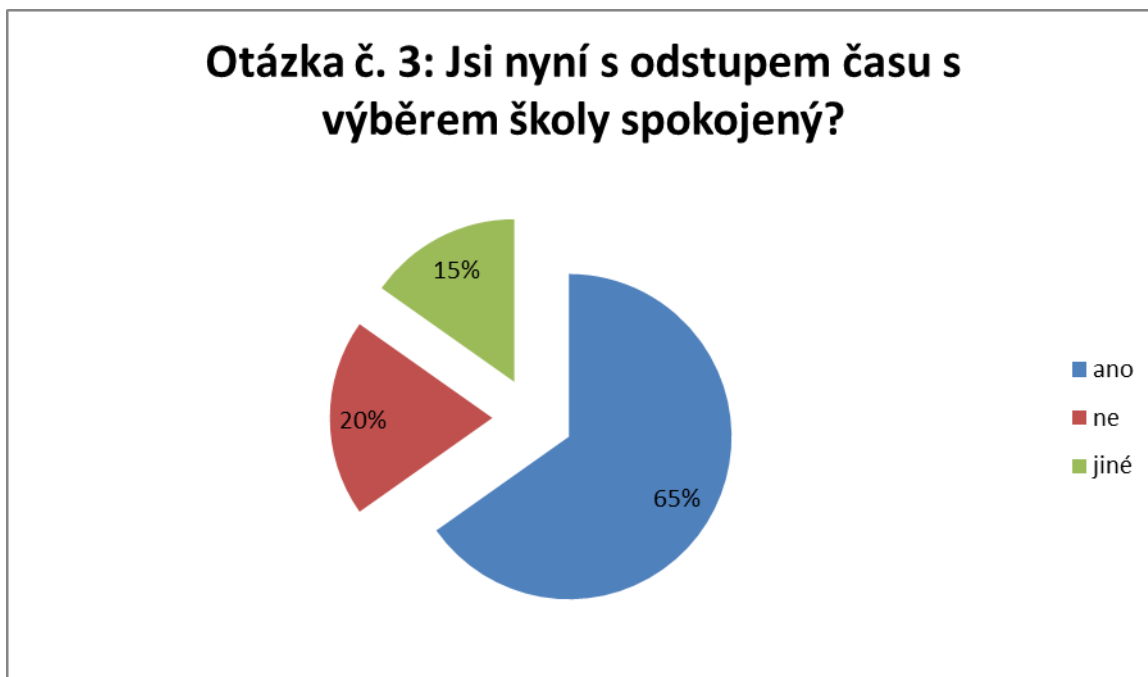
Z výsledků je zřejmé, že se potvrdil výzkum otázky číslo 1. Většina respondentů – 39% si rozhodla o střední škole sama. Opět se tak potvrdil předpoklad číslo 1, i když zde nebylo dosaženo 50%. Můžeme však hovořit o výrazném většinovém podílu. Druhou nejfrekventovanější odpovědí s 20% byla volba „jiné“, která byla nejčastěji doplněna informací o prestiži školy či zájmu o konkrétní obor. Vliv rodičů s 16% obsadil třetí místo, následován přijetím bez přijímacích zkoušek – 12%. Výhodu mít školu blízko bydliště ocenilo 6,5% žáků, což se shoduje s množstvím odpovědí – na stejnou školu chodí kamarádi.

Otázka č. 3: Jsi nyní s odstupem času s výběrem školy spokojený?

- a) ano
- b) ne
- c) jiné.....

Touto otázkou bylo zjištěno, kolik procent studentů je spokojeno se svou střední školou.

Otázka č. 3: Jsi nyní s odstupem času s výběrem školy spokojený?

Graf 7: Jsi nyní s odstupem času s výběrem školy spokojený?

Z výsledků je možné vidět, že 65% dotázaných je se svou školou spokojeno. Potvrdil se předpoklad číslo 2 - 60% studentů vnímá výběr pozitivně. Naopak celá pětina není na škole šťastná. Velký podíl 15% si přivlastnila odpověď „jiné“, která byla nejčastěji specifikována slovy „50 na 50, jak kdy“ nebo že škola nenaplnila jejich očekávání. Studenti si pod studovaným oborem představovali něco jiného, než je realita.

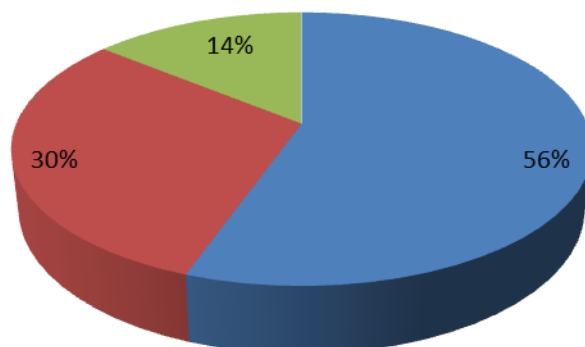
Otázka č. 4: Chceš pokračovat ve studiu na vysoké škole?

- a) ano
- b) ne
- c) jiné.....

Touto otázkou bylo zjištěno, kolik procent žáků chce pokračovat ve studiu na vysoké škole.

Otázka č. 4: Chceš pokračovat ve studiu na vysoké škole?

■ ano ■ ne ■ jiné

Graf 8: Chceš pokračovat ve studiu na vysoké škole?

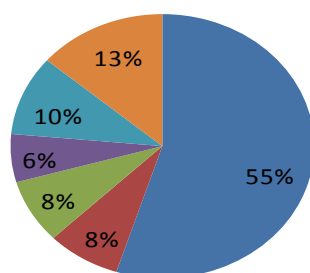
Při pohledu na graf vidíme, že 56% středoškolských studentů chce pokračovat ve studiu na škole vysoké. Téměř každý třetí je rozhodnutý obráceně. Jen 14% respondentů ještě neví. Z průzkumu je vidět, že téměř všichni již jsou rozhodnuti. Potvrdil se tím předpoklad číslo 3 - zvyšovat vzdělání si bude chtít méně než 70% dotázaných.

Otázka č. 5 Jaký typ vysoké školy a obor bys chtěl/a studovat?

Touto otázkou bylo zjištěno, zda žáci chtějí pokračovat ve studiu v podobném oboru.

Otázka č. 5: Jaký typ vysoké školy a obor bys chtěl/a studovat?

■ Vysoké učení technické ■ Univerzita Tomáše Bati ■ Masarykova univerzita
■ Univerzita Palackého ■ Univerzita obrany ■ jiné

Graf 9: Jaký typ vysoké školy a obor bys chtěl/a studovat?

Na tuto otázku odpovídali jen ti, kteří označili „ANO“ v otázce předchozí, tedy chtějí studovat na vysoké škole. V tomto případě většina, 55%, zvolila Vysoké učení technické. Tato skutečnost je určitě ovlivněna typem středních škol, na kterých byl dotazník zadáván. Naprostou převahu měly obory technicky zaměřené či se zaměřením na informatiku. 13% dotázaných volilo specifická odvětví jako zdravotnictví, pedagogickou školu nebo studium zpěvu. 10% by chtělo navštěvovat Univerzitu obrany, po 8% Univerzitu Tomáše Bati a Masarykovu univerzitu, 6% by volilo Univerzitu Palackého. I předpoklad č. 4 se dle mého potvrdil. Škola technického zaměření výrazně v odpovědích studentů převládá.

Otázka č. 6: Co tě nejvíce motivuje k pokračování ve studiu na vysoké škole?

Touto otázkou bylo zjištěno, proč žáci chtějí pokračovat ve studiu.

Graf 10: Co tě nejvíce motivuje k pokračování ve studiu na vysoké škole?

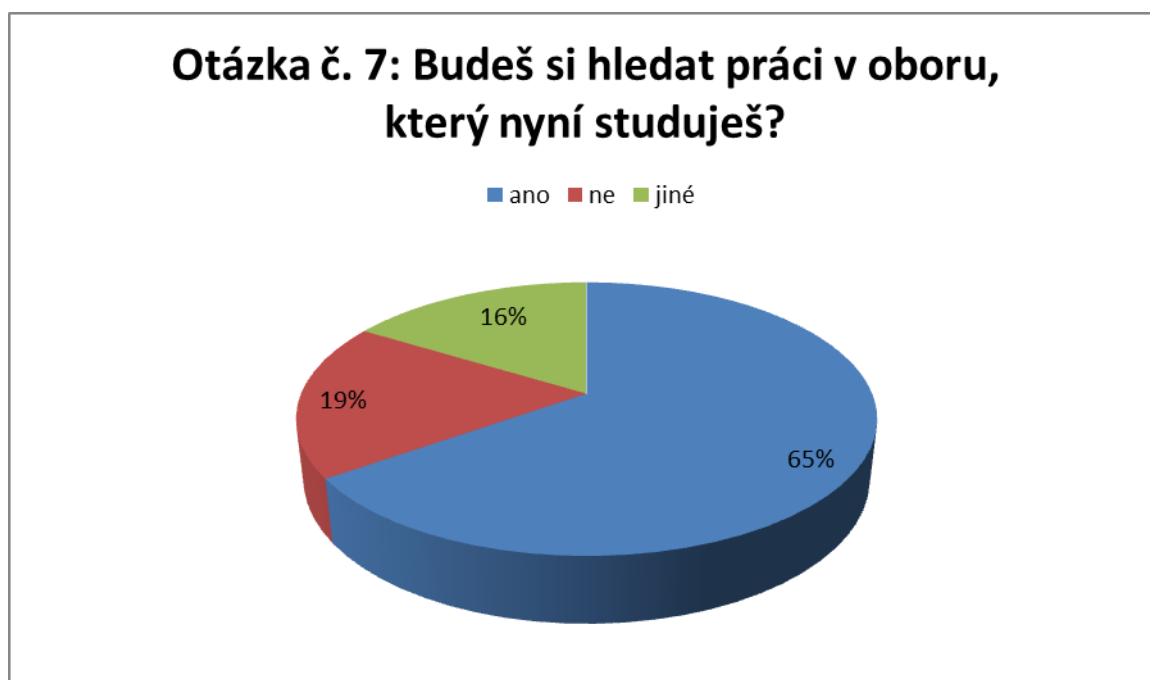
Na otázku odpovídali jen ti, kteří se vyjádřili kladně na otázku č. 4, tedy chtějí pokračovat ve studiu na vysoké škole. Na grafickém znázornění můžeme zaznamenat dosud nejvyrovnanější procento odpovědí. Pro vyšší mzdu chce další roky studovat 27% respondentů. Prohlubovat své znalosti a dovednosti touží 25% dotázaných. Studium baví 24% žáků a ve snadnější nalezení pracovního místa věří 22% studentů. Příjemným překvapením jsou jasné odpovědi, které byly v dotazníku uvedeny. Dokazuje to zamyšlení se nad touto problematikou u naprosté většiny studujících. V tomto případě se předpoklad č. 5 nepotvrdil.

„Jen“ 27% uvedlo jako nejsilnější motiv finanční ohodnocení. Příčinu vidím v neuvědomování si hodnoty peněz a nákladů na samostatný život.

Otázka č. 7: Budeš si hledat práci v oboru, který nyní studuješ?

- a) ano
- b) ne
- c) jiné.....

Tato otázka má zjistit, kolik procent žáků si bude hledat práci ve studovaném oboru.

Graf 11: Budeš si hledat práci v oboru, který nyní studuješ?

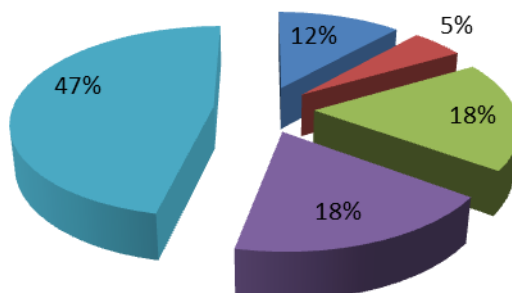
Z výsledků vyplývá, že téměř dvě třetiny respondentů ovlivní ve výběru jejich povolání aktuálně studovaná škola. Necelá pětina zastává opačný názor a 16% zatím nemá představu, v jakém odvětví bude hledat. Tím, že je 65% rozhodnuto hledat v příbuzném odvětví, se potvrdil i předpoklad č. 6, který hovoří o hranici 60%.

Otázka č. 8: Pokud práci ve studovaném odvětví nenajdeš, v jakém jiném oboru budeš hledat?

Tato otázka má zjistit, kolik procent žáků nemá náhradní odvětví pro svoji profesi.

Otázka č. 8: Pokud práci ve studovaném odvětví nenajdeš, v jakém jiném oboru budeš hledat?

■ učitel ■ řidič ■ jiné technicky zaměřené ■ jiné ■ nevím

Graf 12: Pokud práci ve studovaném odvětví nenajdeš, v jakém jiném oboru budeš hledat?

Poslední graf nabídl odpovědi jen těch žáků, kteří reagovali kladně na předchozí otázku. Potvrzuje předpoklad, že většina studentů, konkrétně 47%, nemá alternativu v případě nenalezení zaměstnání ve svém studovaném oboru. To je výrazně více, než bylo očekáváno. Navíc 18% dotázaných nevedlo konkrétní odvětví, jen technické zaměření, což je velmi podobné jejich studovanému oboru. I ti by se dali počítat mezi ty, kteří nevědí. Dalších 18% uvedlo profese jedinečné jako herectví, kosmetička, modeling, historie aj. Pro 12% se jeví atraktivní zaměstnání učitele a 5% by volilo řidiče.

2.10 Závěry

Cílem výzkumu bylo zjistit postoje a vliv okolí u studentů třetích a čtvrtých ročníků středních škol týkající se výběru střední školy a jejich pohled na budoucnost v oblasti studia či povolání.

Při zpracování dotazníku u mě panovaly obavy, zda budou žáci ochotni sérii otázek vyplnit. Období střední školy je časem náročným s velmi složitým chováním u některých jedinců. Z toho pramenil můj strach, zda se mi podaří shromáždit dostatečné množství kvalitně vyplněných vzorků. Mé obavy se nakonec ukázaly jako zbytečné. Byla jsem velmi mile překvapena množstvím a hlavně obsahem v dotaznících. Žáci odpovídali jasně, přehledně, ve většině případů volili jen jednu odpověď. Z jejich vyjádření věřím, že byly

maximálně upřímní, o což jsem je i žádala v úvodu dotazníku. Upřímnost oceňuji především u otázek, které byly zaměřeny na spokojenost s aktuálně studovanou školou.

První předpoklad mého výzkumu se potvrdil. Více než 50% studentů si zvolilo svoji střední školu samo. I tak výsledky ukázaly, že vliv rodičů v této oblasti je značný. Otázkou zůstává, zda je to způsobeno nerozhodností žáků v 9. třídě nebo rodinnými důvody, které neumožní rodičům, aby jejich dítě studovalo na své vysněné škole.

I v případě druhého předpokladu došlo k jeho potvrzení. Spokojeno se střední školou je 65% respondentů. Zde vnímám přímou souvislost právě s procentem žáků, kteří si školu zvolili sami. U těch lze očekávat spokojenost. Naopak každý pátý spokojen není. Toto číslo je myslím velmi vysoké.

U třetího předpokladu se potvrdila nejen ten můj, ale i data z výzkumů. Ty uvádějí, že 60% maturantů odchází studovat na vysokou školu. (Koucký, 2009, s. 2). Můj průzkum vykazoval, že 56% žáků je rozhodnuto pokračovat v dalším vzdělávání, dalších 14 % si ještě není jistých. I z nich se určitě nakonec někdo pro vysokou školu rozhodne. Tento průzkum jen dokazuje aktuální trend delšího studia, než tomu bylo dříve. Vysokých škol je velké množství, studentů už tolik ne. To umožňuje snadnější přijetí na vysoké školy.

55% studentů chce pokračovat ve studiu na technicky zaměřených školách. Vzhledem k tomu, že data pocházejí ze Střední průmyslové školy, Havlíčkova 2 a Střední škole gastronomie a služeb, Šířava 7 lze i předpoklad číslo 4, že 50% žáků bude pokračovat ve stejném nebo podobném oboru, považovat za potvrzený.

Předpoklad číslo 5 se nepotvrdil. Lepší finanční ohodnocení bylo sice nejčastější odpovědí proč studovat vysokou školu, s 27% však nedosáhla předpokládaných 40%. Naopak téměř shodnou četnost měly i zbylé odpovědi vyjadřující zálibu v tom, co studuji, touha po navyšování znalostí či budoucí větší pracovní uplatnění.

Naproti tomu předpoklad číslo 6 byl potvrzen. 65%, tedy téměř každý druhý, si bude hledat pracovní uplatnění v odvětví, které studuje. Hranice předpokladu činila 60%. Odpovědi dotváří řetěz. Vyberu-li si školu sám, budu na ní s největší pravděpodobností spokojený. Pokud budu studovat dále, budu volit podobný obor a v něm následně i své zaměstnání.

I poslední předpoklad se potvrdil. Více než 30% studentů (konkrétně 47%) nemá vybrané jiné odvětví, ve kterém by hledalo pracovní uplatnění, pokud v jejich oboru práci

nenajdou. Je pochopitelné, že o tom žáci ještě nepřemýšleli. Většinu čeká vysoká škola a někteří věří v zaměstnání ve „svém“ odvětví.

Po uskutečnění mého výzkumu mohu tvrdit, že téměř dvě třetiny studentů jsou na střední škole spokojeni a volbu školy zvládli dobře. Dále konstatuji, že více než 50% má jasnou představu o své budoucnosti, o dalším studiu či zaměstnání. Celkově odpovědi v dotazníku hodnotím jako velmi zajímavé. Překvapilo mě množství rodičů, kteří ovlivnili výběr školy svých dětí, procento nespokojených studentů se střední školou a vysoké úrovně odpovědí u řešení budoucnosti.

Závěr

Závěrem si položíme otázky. Kdo rozhodl o našich školách? Proč děláme právě tuto profesi? Jsme v ní šťastní? Ovlivňovali jsme výběr jiných? Objektivně nelze říct, jakou cestu pro výběr zvolit. Jedno je však jisté, finální rozhodnutí je vždy jen na nás.

Nyní si moji bakalářskou práci ve stručnosti shrneme. V teoretické části se věnovala charakteristice vývojové psychologie s podrobným popisem vývojových období pubescence a adolescence. V kapitole o postoji se zabývala definicí, prozradila, z čeho se skládá dynamika osobnosti, provedla rozbor složek postoje či seznámila s tím, kdy a za jakých podmínek dochází k jeho změně. Práce se také zaměřila na nezaměstnanost. Charakterizovala, co vše musíme splnit, abychom byli vedeni jako nezaměstnaní, představila druhy nezaměstnanosti a neopomněla v grafické podobě znázornit aktuální situaci v České republice, Olomouckém kraji nebo u absolventů středních škol. Praktická část se zabývala kvantitativním výzkumem. Za cíl si kladla odpovědět na otázku postoje a názorů studentů třetích a čtvrtých ročníků středních škol k výběru své střední školy a jejich pohled na budoucnost v oblasti studia či povolání. Z výsledků je zřejmé, že představu o budoucnosti mají ve většině zcela jasnou, pouze v případě alternativních řešení zatím neví.

Přínos bakalářské práce vidím v přehledném zpracování základních faktů o vývoji a postoji, které jsou doplněny aktuálními údaji z oblasti nezaměstnanosti. Věřím, že můj výzkum bude užitečný nejen pro dvě střední školy, na kterých byl proveden, ale i pro některé rodiče, pedagogy a třeba i samotné žáky.

Seznam literatury a internetových zdrojů

CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4033-1.

Co je vývojová psychologie. *Studium Psychologie* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/1-co-je-vyvojova-psychologie.html>

DVOŘÁKOVÁ, Zuzana. *Řízení lidských zdrojů*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-347-9.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

Ilustrovaný encyklopedický slovník. D.2., J-Pri. 1.vyd. Praha: Academia, 1981.

KARLÍČEK, Miroslav. *Základy marketingu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4208-3.

KOUCKÝ, Jan. *Kolik máme vysokoškoláků?: Expanze terciárního vzdělávání v ČR ve vývojovém a srovnávacím pohledu* [online]. Praha, 2009 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.strediskovzdelavacipolitiky.info/download/Vysokoskolaci%20Jun09.pdf>

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

MACEK, Petr. *Adolence*. 2., upr. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-17178-747-7.

Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. V, N-Q. Praha, 1931.

Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity - leden 2016. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-leden-2016>

MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU: Tisková zpráva. In: . ročník 2004.

NAKONEČNÝ, Milan. *Obecná psychologie*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-929-7.

Nezaměstnanost absolventů. *Info absolvent* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-04>

Nezaměstnanost absolventů - profesní zaměření: Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska profesní skladby. *Info absolvent* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-06/Nezamestnanost-absolventu-profesni-zamereni>

Nezaměstnanost v Evropě (měsíčně). *Public Data* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: https://www.google.cz/publicdata/explore?ds=z8o7pt6rd5uqa6_&met_y=unemployment_rate&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=unemployment_rate&fdim_y=seasonality:sa&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country_group:eu:n on-eu&idim=country:be:bg:cz:dk:ee:fi:fr:hr:ie:it:cy:lt:lv:lu:hu:mt:de:nl:pl:pt:at:ro:el:sk:si:es:se:uk&ifdim=country_group&hl=cs&dl=cs&ind=false

Nezaměstnanost v Olomouckém kraji k 31. 12. 2015. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/nezamestnanost-v-olomouckem-kraji-k-31-12-2015>

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.

SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-253-9.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1428-8.

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 1. čtvrtletí 2015. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-1-ctvrtleti-2015>

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - Metodika. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj nezaměstnanosti v České republice v období leden 2015 – leden 2016.....	23
Graf 2: Vývoj nezaměstnanosti v Olomouckém kraji v roce 2015.....	24
Graf 3: Nezaměstnanost středoškolských absolventů v dubnu 2015.....	25
Graf 4: Nezaměstnanost středoškolských absolventů podle studovaného odvětví.....	26
Graf 5: Kdo ti pomohl s výběrem střední školy, na které studuješ?.....	31
Graf 6: Na základě čeho ses rozhodl/a pro danou školu?.....	32
Graf 7: Jsi nyní s odstupem času s výběrem školy spokojený?.....	33
Graf 8: Chceš pokračovat ve studiu na vysoké škole?.....	34
Graf 9: Jaký typ vysoké školy a obor bys chtěl/a studovat?.....	34
Graf 10: Co tě nejvíce motivuje k pokračování ve studiu na vysoké škole?.....	35
Graf 11: Budeš si hledat práci v oboru, který nyní studuješ?.....	36
Graf 12: Pokud práci ve studovaném odvětví nenajdeš, v jakém jiném oboru budeš hledat?..	37

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Otázky na výchovné poradce

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Studenti a studentky,

navštěvují třetím rokem Univerzitu Palackého v Olomouci. Pracuji na odborné práci, která se zabývá výběrem střední školy a budoucím povoláním středoškolských studentů. Obracím se na vás s prosbou o vyplnění této ankety. Věřte, že anketa je anonymní a snažte se, prosím, být maximálně upřímní.

Za podporu mé práce moc děkuji.

Pavla Vybíralová

Ročník :.....

Věk:.....

Škola + obor studia:.....

Povolání rodičů: otec.....

Pohlaví:.....

matka.....

Po ukončení studia budu mít (zakroužkujte):

- a) maturitní zkoušku
- b) výuční list
- c) výuční list i maturitní zkoušku

1/ Kdo ti pomohl s výběrem střední školy, na které studuješ?

- a) rodiče
- b) výchovný poradce na základní škole
- c) sourozenci / kamarádi
- d) školu jsem si vybral sám
- e) jiné

2/ Na základě čeho ses rozhodl/a pro danou školu?

- a) přijetí bez přijímacích zkoušek
- b) na radu rodičů
- c) na stejnou školu chodí kamarádi
- d) škola je blízko bydliště
- e) školu jsem si vybral sám
- f) jiné.....

3/ Jsi nyní s odstupem času s výběrem školy spokojený?

- a) ano
- b) ne
- c) jiné.....

4/ Chceš pokračovat ve studiu na vysoké škole?

- a) ano
- b) ne
- c) jiné.....

5/ Pokud jsi odpověděl/a na otázku číslo 4. ANO, napiš typ vysoké školy a obor, který bys chtěl/a studovat.

.....
.....

6/ Pokud jsi odpověděl/a na otázku číslo 4. ANO, napiš, co tě nejvíce motivuje k pokračování ve studiu na vysoké škole.

.....
.....

7/ Budeš si hledat práci v oboru, který nyní studuješ?

- a) ano
- b) ne
- c) jiné.....

8/ Odpovídej, jen pokud jsi označil/a u otázky číslo 7. ANO.

Pokud práci ve studovaném odvětví nenajdeš, v jakém jiném oboru budeš hledat?

.....

A to je vše ☺

Mockrát děkuji za vaši upřímnost a čas

Pavla Vybíralová

Příloha č. 2: Otázky na výchovné poradce

Otázky na výchovné poradce

Název školy: Základní škola Přerov, Želatovská 8

Jméno a příjmení (dobrovolné): Mgr. Zuzana Fárková

Pohlaví: žena

Jak dlouho působíte jako pedagog na základní škole? 22 let

Jak dlouho vykonáváte pozici výchovného poradce? 3 roky

Máte na škole nějaký předmět zaměřený na výběr střední školy či povolání (jaký)?

Výběr školy se řeší ve výchově k občanství a v pracovních činnostech v 8. a 9. třídě.

Máte na škole nějaké přednášky/projekty na výběr střední školy či povolání (jaké)?

Umožňujeme návštěvu zástupců některých středních škol přímo v naší škole, kde prezentují své obory.

9. třídy dochází na Úřad práce, kde s nimi určená pracovnice probírá jednotlivé možnosti povolání po ukončení středních škol, či návaznost na vyšší vzdělání.

Navštěvují Burzu středních škol, Burzu práce a středních škol.

Pořádáte a případně kam exkurze, které žákům pomohou s výběrem střední školy či povolání?

Na exkurzi jedou žáci 8. a 9. tříd se zájmem o technické obory do SSI Schäfer a BBC Bircher Hranice a Den otevřených dveří v řezbářské škole Tovačov.

O jaké školy je mezi Vašimi žáky největší zájem?

Největší počet žáků se hlásí na SPŠ Přerov a Střední technická škola Kouřilkova Přerov. Dále Obchodní akademie Přerov, Gymnázium Přerov, Střední zdravotnická škola Hranice.

Jsou žáci v 9. třídě rozhodnutí, na kterou školu podají přihlášky ?

Větší část žáků rozhodnuta je, pokud neví, mohou se obrátit na PPP Přerov nebo ÚP Přerov, kde mohou zkusit test, na jakou oblast mají větší studijní předpoklady, případně se rodiče přijdou poradit do školy za mnou.

Otázky na výchovné poradce

Název školy: ZŠ Přerov ,U tenisu 4

Jméno a příjmení (dobrovolné): Mgr. Renata Stoklásková

Pohlaví: žena

Jak dlouho působíte jako pedagog na základní škole? 22Let

Jak dlouho vykonáváte pozici výchovného poradce? 10 let

Máte na škole nějaký předmět zaměřený na výběr střední školy či povolání (jaký)?

Vyučuje se zde svět práce

Máte na škole nějaké přednášky/projekty na výběr střední školy či povolání (jaké)?

Prezentace SŠ přímo ve škole, seznamování žáků s webovými portály zaměřenými na výběr školy, profi dotazníky, besedy na Informačním a poradenském středisku na ÚP, konzultace se žáky i jejich rodiči

Pořádáte a případně kam exkurze, které žákům pomohou s výběrem střední školy či povolání?

Scholaris , burza škol přímo vzdělání, Burza vzdělání, kde jsou technicky zaměřené školy, chodíme na workshopy na SŠ

O jaké školy je mezi Vašimi žáky největší zájem? Průmyslovky, obchodní akademie, gymnázia...

Jsou žáci v 9. Třídě rozhodnutí, na kterou školu podají přihlášky?

Převážně ano, ti, kteří rozhodnutí nejsou

Otázky na výchovné poradce

Název školy: ZŠ Přerov, Trávník 27

Jméno a příjmení (dobrovolné): Mgr. Marcela Mrázková

Pohlaví: žena

Jak dlouho působíte jako pedagog na základní škole? 27 let

Jak dlouho vykonáváte pozici výchovného poradce? 10 let

Máte na škole nějaký předmět zaměřený na výběr střední školy či povolání (jaký)?

V pracovních činnostech v osmém ročníku učíme dle RVP téma Volba povolání.

Máte na škole nějaké přednášky/projekty na výběr střední školy či povolání (jaké)?

ne

Pořádáte a případně kam exkurze, které žákům pomohou s výběrem střední školy či povolání?

žáci osmých a devátých ročníků se účastnili akce BURZA PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ, která se konala na Výstavišti v Přerově a byla zaměřena na technické obory, žáci devátých ročníků navštěvují SHOLARIS – prezentace středních škol z okolí, do školy zveme střední školy i ze vzdálenějšího okolí k prezentaci (letos proběhne 17.12.2015) – účastní se žáci a rodiče hlavně z osmých a devátých tříd

O jaké školy je mezi Vašimi žáky největší zájem?

téměř žádný zájem není o učební obory, žáci si dávají přihlášky často na gymnázia, zdravotnické školy, pedagogické školy, obchodní akademie,...

Jsou žáci v 9. Třídě rozhodnutí, na kterou školu podají přihlášky ?

v současné době ještě definitivně ne.

Otázky na výchovné poradce

Název školy: ZŠ Velká Dílážka, Přerov

Jméno a příjmení (dobrovolné): Radana Dokoupilová

Pohlaví: Ž

Jak dlouho působíte jako pedagog na základní škole? 15 let

Jak dlouho vykonáváte pozici výchovného poradce? 12 let

Máte na škole nějaký předmět zaměřený na výběr střední školy či povolání (jaký)?

Svět práce v rámci Pracovních činností v 8. a 9.ročníku

Máte na škole nějaké přednášky/projekty na výběr střední školy či povolání (jaké)?

Přímo ve škole ne.

Pořádáte a případně kam exkurze, které žákům pomohou s výběrem střední školy či povolání?

Navštěvujeme vybrané střední školy, chodíme na besedu na IPS Úřadu práce, burzu středních škol Scholaris, Burzu práce a vzdělávání.

O jaké školy je mezi Vašimi žáky největší zájem?

Většinou odborné střední školy, záleží na skladbě jednotlivých ročníků.

Jsou žáci v 9. Třídě rozhodnutí, na kterou školu podají přihlášky ?

Většina je rozhodnutá jen zčásti (ví, co by asi chtěli dělat nebo co by nechtěli dělat)

Otázky na výchovné poradce

Název školy: ZŠ J.A. Komenského a MŠ Přerov-Předmostí, Hranická 14

Jméno a příjmení (dobrovolné):

Pohlaví: žena

Jak dlouho působíte jako pedagog na základní škole? 15

Jak dlouho vykonáváte pozici výchovného poradce? 10

Máte na škole nějaký předmět zaměřený na výběr střední školy či povolání (jaký)?

Samostatný předmět nemáme. Učivo je součástí předmětů "výchova k občanství" a „člověk zdraví a svět práce“

Máte na škole nějaké přednášky/projekty na výběr střední školy či povolání (jaké)?

- podle nabídek SŠ (workshopy, exkurze), v minulém ŠR jsme byli zapojeni do celostátního projektu „minipodniky“. Pravidelně v 9. Ročníku žáci navštěvují IPS na úřadě práce

Pořádáte a případně kam exkurze, které žákům pomohou s výběrem střední školy či povolání?

Viz předchozí, a také chodíme na „burzu SŠ“

O jaké školy je mezi Vašimi žáky největší zájem?

- SŠ gastronomie a služeb Přerov, Šířava

- SPŠ Přerov

- SOŠ technická, Přerov

Jsou žáci v 9. Třídě rozhodnutí, na kterou školu podají přihlášky ?

V 9. Třídě musí být rozhodnutí, nejpozději v únoru. Většinou mají hrubou představu už dříve.

Otázky na výchovné poradce

Název školy: ZŠ Svisle Přerov

Jméno a příjmení (dobrovolné):

Pohlaví: žena

Jak dlouho působíte jako pedagog na základní škole? 14

Jak dlouho vykonáváte pozici výchovného poradce? 8

Máte na škole nějaký předmět zaměřený na výběr střední školy či povolání (jaký)?

Volba povolání, Pracovní činnosti

Máte na škole nějaké přednášky/projekty na výběr střední školy či povolání (jaké)?

Besedy se zástupci středních škol. Besedy na úřadu práce.

Pořádáte a případně kam exkurze, které žákům pomohou s výběrem střední školy či povolání?

Ano, pořádáme exkurze do podniků v našem okrese.

O jaké školy je mezi Vašimi žáky největší zájem?

Obchodní akademie, Střední průmyslová škola, Gymnázium, Střední škola gastronomie a služeb, Střední škola technická (učební obory) (všechny v Přerově)

Jsou žáci v 9. Třídě rozhodnutí, na kterou školu podají přihlášky?

Většina žáků se rozhodne až v listopadu a později.